

Česká zemědělská univerzita v Praze



Provozně ekonomická fakulta  
Katedra informačních technologií

## **Mobilní operátoři a zavedení samoregulace**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:  
Student:

Brechlerová Dagmar, RNDr.  
Karásek Jan

PRAHA 2008 ©

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně pod vedením Dagmar Brechlerové, RNDr. a použil jen pramenů citovaných v přiložené bibliografii.

.....  
Podpis autora práce

## **Poděkování**

Tímto děkuji Dagmar Brechlerové, RNDr. a Zdeňku Zálišovi, Dr. za vedení a věcné připomínky při vypracování této bakalářské práce. Taktéž bych chtěl poděkovat svým rodičům za podporu během mých studií.

## **Mobilní operátoři a zavedení samoregulace**

### **Souhrn**

Tato bakalářská práce se zabývá používáním mobilních telefonů dětmi a mladistvými, riziky s tím souvisejícími a možnostmi jejich řešení pomocí zavedení samoregulace mobilními operátory. Práce uvádí nejčastější rizika hrozící při používání mobilních telefonů dětmi, kterými jsou grooming a šikana pomocí mobilního telefonu, ilegální, násilnický a erotický obsah, dále mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping), sociální sítě a nevědomost rodičů. V práci je uveden evropský rámec pro zavedení samoregulace a možnosti zmírnění či odstranění jednotlivých problémů. Mezi tyto možnosti patří kontrola přístupu k obsahu určenému dospělým, osvětová kampaň pro rodiče a děti, klasifikace komerčního obsahu podle národních norem mravnosti a vhodnosti a boj proti nezákonnému obsahu v mobilních telefonech. Práce také uvádí kroky mobilních operátorů v Evropě a České republice pro bezpečnější používání mobilních telefonů.

### **Klíčová slova**

mobilní operátor, samoregulace, bezpečnost a ochrana dětí, grooming, šikana, happy slapping, sociální sítě, mobilní telefon, komerční obsah

## **Mobile Operarions staff and Providing Selfregulations**

### **Summary**

This Bc. thesis is dealing with the use of mobile phones by children and teenagers, with the related risk and with the possibilities of their solving by implementation of selfregulations by mobile providers. The thesis mentions the most frequent risks which may threatening the children at mobile phone using: grooming, bullying through mobile phones, illegal, violent and erotic content, camera phones-Happy Slapping, social networking and ignorance of the parents.

The thesis states the european frame for the implementation of selfregulation and the options of reduction or elimination of particular issues. These options include controlled access to content for adults, educational campaigns for parents and children, classification of commercial content according to national standards of morality and suitability and actions against illegal content in mobile phones. The thesis also mentions the steps taken by mobile providers in Europe and in Czech Republic for the safer use of mobile phones.

### **Key words**

mobile provider, selfregulation, children safety and protection, grooming, bullying, happy slapping, social networks, mobile phone, commercial content

## Obsah

<b>1 ÚVOD</b> .....	<b>4</b>
<b>2 CÍL PRÁCE A METODIKA</b> .....	<b>5</b>
<b>3 RIZIKA POUŽÍVÁNÍ MOBILNÍCH TELEFONŮ DĚTMI</b> .....	<b>6</b>
3.1 Uvedení do problematiky.....	6
3.1.1 Výzkum Flash Eurobarometr .....	7
3.1.2 Výzkum Gemius .....	10
3.2 Popis jednotlivých problémů .....	14
3.2.1 Grooming a šikana s využitím mobilního telefonu .....	14
3.2.2 Nevědomost rodičů.....	16
3.2.3 Ilegální, násilnický a erotický obsah.....	16
3.2.4 Mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping).....	16
3.2.5 Sociální sítě.....	17
<b>4 MOŽNOSTI SAMOREGULACE</b> .....	<b>17</b>
4.1 Evropský rámec pro bezpečnější používání mobilních telefonů dětmi .....	19
4.2 Možnosti řešení jednotlivých problémů .....	22
4.2.1 Prevence proti groomingu a šikaně s využitím mobilního telefonu .....	22
4.2.2 Osvěta a vzdělávání rodičů.....	25
4.2.3 Kontrola ilegálního, násilnického a erotického obsahu .....	26
4.2.4 Mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping).....	27
4.2.5 Sociální sítě.....	27
4.2.6 Doporučení pro regulační orgány.....	28
4.2.7 Budoucí kroky organizace Insafe.....	28
4.3 Činnosti českých operátorů.....	29
4.3.1 Dohoda o implementaci národní samoregulace .....	29
4.3.2 Kroky jednotlivých operátorů při zavádění samoregulace .....	30
<b>5 ZÁVĚR</b> .....	<b>32</b>
<b>6 SEZNAM LITERATURY</b> .....	<b>34</b>

# 1 Úvod

Mobilní telefony se za posledních pár let staly důležitou součástí našeho každodenního života. Doba, kdy si mohlo mobilní telefon pořídit jen pár majetných lidí, je již dávno za námi. Díky jejich ceně a dostupnosti si dnes může mobilní telefon pořídit téměř každý.

Mobilní telefony nám v mnohém usnadnily život. Kdykoliv a odkudkoliv si můžeme domluvit obchodní schůzku, v případě potřeby si přivolat pomoc, zavolat známému nebo být v kontaktu s rodinou. To je jeden z důvodů, proč pořizují mobilní telefon rodiče svým dětem. Používání mobilních telefonů dětmi však s sebou nese kromě výhod také určitá rizika.

Mobilní telefony se stávají čím dál tím více dokonalejšími přístroji. Neumožňují už jen telefonovat a posílat textové zprávy, ale nabízejí i řadu pokročilých funkcí, o kterých rodiče nevědí nebo jim pořádně nerozumí. Děti se oproti tomu naučí s novými technologiemi pracovat snáze a využívají jejich veškeré možnosti. V jejich mladém věku si však ještě neuvědomují rizika s tím spojená a nevědomě se tak vystavují nebezpečí. Aby k takovým situacím docházelo co nejméně, je potřeba děti chránit a zavést určitá opatření.

## **2 Cíl práce a metodika**

Cílem této práce bylo shromáždit literární podklady týkající se problematiky používání mobilních telefonů dětmi a mladistvými.

Na základě těchto podkladů pak vytvořit přehledný dokument, ve kterém budou popsána jednotlivá rizika a problémy spojené s používáním mobilních telefonů dětmi a mladistvými. Zároveň je cílem práce nastínit možnosti řešení jednotlivých problémů, popsat postupy Evropské komise a mobilních operátorů při zavádění samoregulace.

Vzhledem k aktuálnosti tématu byly informace čerpány převážně z internetových zdrojů, tiskových zpráv Evropské komise, mobilních operátorů a organizací zabývajících se bezpečností dětí na internetu.



## **3 Rizika používání mobilních telefonů dětmi**

### **3.1 Uvedení do problematiky**

Používání mobilních telefonů je v dnešní době běžnou věcí. Spousta rodičů pořizuje mobilní telefon svým dětem, převážně tak činí z důvodu bezpečnosti a pocitu klidu, že mohou být kdykoliv se svými ratolestmi v kontaktu. Nicméně mobilní telefony s sebou přinášejí také řadu nebezpečí, která si rodiče často neuvědomují. Moderní mobilní telefony nabízejí pokročilé funkce, jako je připojení k internetu, které s sebou přináší nová rizika. Současně se mobilní telefony stále více přibližují jiným zařízením, jsou vybaveny fotoaparátem s možností natáčení videa, podporují přehrávání mp3 souborů, využívají funkce PDA nebo umožňují přímý přístup k sociálním sítím.

Organizace Insafe (celoevropská síť bezpečnějšího internetu) a jejích 26 národních uzlů napříč Evropou se zaměřily na rostoucí problémy spojené s používáním mobilních telefonů dětmi jako součást jejich mise, která má za úkol umožnit lidem využívat informační a komunikační technologie bezpečně, eticky a efektivně. Děti si často rychle osvojí nové technologie, naproti tomu rodiče, vychovatelé a další dospělí zodpovědní za jejich výchovu zůstávají ve znalostech a používání nových technologií pozadu. Finský uzel, vedený organizací Save the Children, uskutečnil průzkum [1] zjišťující nejčastější způsoby používání mobilních telefonů dětmi, z kterého vyplývá následující charakteristika:

- Mobilní telefony jsou využívány k telefonování, posílání SMS zpráv, hraní her a pořizování fotografií
- Děti jsou aktivní v pořizování a posílání fotografií
- Fotografie jsou často pořizovány bez svolení druhé osoby a přeposlány například na internet
- Šikánování s využitím mobilního telefonu je běžné, většinou se s tím postižený nikomu nesvěří
- Existuje několik forem šikánování s využitím mobilního telefonu
- Rodiče nejsou vždy poblíž dětí, když používají mobilní telefon

### 3.1.1 Výzkum Flash Eurobarometer

V roce 2008, v rámci programu Safer Internet, provedla Evropská komise výzkum Flash Eurobarometer, aby zvýšila povědomí rodičů o tom, jak jejich děti využívají internet a možných rizicích, kterým by mohly jejich děti čelit. Výsledky výzkumu by měly být známy v prosinci 2008. Výzkum Flash Eurobarometer se zaměřuje na různé skupiny a je veden telefonicky. V roce 2008 se výzkum zaměřil na rodiče dětí ve věku 6-17 let ze všech členských států EU.

V roce 2007 se výzkum Eurobarometer programu Safer Internet zaměřil na děti. Děti ve věku 9-10 a 12-14 let z 29 evropských zemí odpovídaly na otázky týkající se jejich využívání online technologií jako internet nebo mobilní telefony a jak vnímají a reagují na rizika s nimi související.

Tímto výzkumem bylo pověřeno Generální ředitelství pro informační společnost a média. Výzkum pokrývá 29 zemí (27 členských států EU a Island s Norskem) a týká se dětí ve věku 9-10 a 12-14 let. Výzkum je zaměřen na zlepšení vědomostí o:

- Používání internetu a mobilních telefonů dětmi (těch dětí, které mobilní telefon vlastní)
- Chování dětí na internetu
- Jejich vnímání rizik a otázek souvisejících s bezpečností

Výsledky výzkumu [5] mají být použity k přispění vývoje programu Safer Internet a zesílení dopadu akcí zvyšujících povědomí o možných rizicích.

#### **Výsledky pro Českou republiku [5]**

Výzkumu se zúčastnilo 35 dětí.

Používání mobilních telefonů:

- Většina zúčastněných vlastní mobilní telefon, vlastnit mobilní telefon je považováno za běžné
- Ve skupině chlapců ve věku 9-10 let někteří z jejich spolužáků nevládní mobilní telefon. Důvodem je, že jsou „chudí“. Tón použitý pro toto sdělení prokazuje soucit. Jiní dotázaní řekli: „Můj táta nemá mobilní telefon; říká, že je to zbytečná věc.“ „Moje sestra má 3 mobilní telefony, dva dostala od kluků.“

- Mobilní telefon je chápán jako běžná věc, vhodný dárek pro mladé lidi.
- V chlapecké skupině ve věku 12-14 let je pouze jeden dotázaný bez mobilního telefonu. Důvod, který uvedl je, že ho nepotřebuje. Řekl to s hrdostí.
- Vlastnictví mobilního telefonu je vnímáno jako samozřejmost, nemá prestižní význam. Naopak nevlastnit mobilní telefon je považováno některými dětmi za prestižní.
- Mobilní telefon je využíván k telefonování a posílání SMS zpráv zhruba ve stejné míře.
- Chlapci a dívky ve věku 9-10 let používají mobil hlavně ke kontaktu s rodiči, chlapci a dívky ve věku 12-14 let převážně ke kontaktu s kamarády.
- Relativně běžné je používat jiné funkce telefonu: fotografování, posílání obrázků, méně pak chatování a připojení k internetu. Připojení k internetu pomocí mobilního telefonu je podle dětí riskantní kvůli virům. [4]

**Tabulka 1 - využití mobilu chlapci ve věku 9-10 let**

<b>CHLAPCI 9-10 LET</b>	<b>POČET POUŽITÍ (NEJČASTĚJŠÍ)</b>
Volání a přijímání hovorů	9 (4)
Odesílání / Přijímání SMS zpráv	8 (3)
Fotografování	5 (1)
Odesílání / Přijímání / Sdílení obrázků	4 (1)
Připojení k internetu	3

Zdroj: Flash Eurobarometer 2007

**Tabulka 2 - využití mobilu chlapci ve věku 12-14 let**

<b>CHLAPCI 12-14 LET</b>	<b>POČET POUŽITÍ (NEJČASTĚJŠÍ)</b>
Volání a přijímání hovorů	9 (2)
Odesílání / Přijímání SMS zpráv	9 (6)
Fotografování	5 (1)
Odesílání / Přijímání / Sdílení obrázků	4
Připojení k internetu	2

Zdroj: Flash Eurobarometer 2007

**Tabulka 3 - využití mobilu dívkami ve věku 9-10 let**

<b>DÍVKY 9-10 LET</b>	<b>POČET POUŽITÍ (NEJČASTĚJŠÍ)</b>
Volání a přijímání hovorů	8 (5)
Odesílání / Přijímání SMS zpráv	7 (3)
Fotografování	2
Odesílání / Přijímání / Sdílení obrázků	5
Připojení k internetu	/

Zdroj: Flash Eurobarometer 2007

**Tabulka 4 - využití mobilu dívkami ve věku 12-14 let**

<b>DÍVKY 12-14 LET</b>	<b>POČET POUŽITÍ (NEJČASTĚJŠÍ)</b>
Volání a přijímání hovorů	9 (2)
Odesílání / Přijímání SMS zpráv	9 (7)
Fotografování	6
Odesílání / Přijímání / Sdílení obrázků	8
Připojení k internetu	/

Zdroj: Flash Eurobarometer 2007 [4]

Stupeň volnosti používání mobilních telefonů:

- Omezení používání mobilních telefonů je udáváno jako skutečné u všech dotázaných skupin. Rodiče omezují buď předplacenou kartou nebo maximální utracenou částkou. Dotázaní berou tato omezení s úsměvem. „Když vyčerpám stanovený limit během první poloviny měsíce, mám smůlu nebo si musím dobít kredit za své peníze.“ Tyto argumenty byly slyšet opakovaně ve všech skupinách. Dotázaní to považují za normální. Necítí žádná jiná omezení a možná si je neumí ani představit.
- Volání a přijímání hovorů bylo zaznamenáno u všech dětí. U chlapců ve věku 12-14 let s výjimkami, protože: „IP telefonie je levnější, volání mobilním telefonem je drahé.“

- Odesílání a přijímání SMS zpráv je zmiňováno všemi dotázanými. U dětí ve věku 12-14 let je to nejčastější využití mobilního telefonu.
- Fotografování zmínila zhruba polovina dotázaných, populárnější je u dívek ve věku 12-14 let.
- Odesílání, přijímání a sdílení obrázků – četnost je podobná jako u fotografování. Používání telefonu k focení a posílání obrázků je populárnější u dívek. Chlapci preferují posílání fotek a obrázků přes internet, protože je to pro ně levnější a výhodnější.
- Připojení k internetu přes mobilní telefon je málo využívané u chlapců, u dívek vůbec. Tato aktivita má špatnou pověst kvůli virům. [4]

### 3.1.2 Výzkum Gemius

Výzkum společnosti Gemius byl realizován od června do října 2006 v rámci českého projektu bezpečnějšího internetu SaferInternet.cz. Výsledky výzkumu byly shromážděny prostřednictvím internetových dotazníků náhodně se generujících na stránkách Atlas.cz, iDnes.cz, iHned.cz, Seznam.cz, CZI.cz, SaferInternet.cz a Teamgym.cz. Analýza pokrývala dvě cílové skupiny. První zahrnovala uživatele internetu ve věku od 12 do 17 let, zatímco druhou tvořily osoby ve věku 18 let a více. Od druhé skupiny dospělých respondentů byla navíc odlišena skupina rodičů dětí ve věku 12-17 let. Studie dosáhla na 1545 internetových uživatelů ve věku 12-17 let a 13994 dospělých respondentů, z nichž 1852 tvořili rodiče alespoň jednoho dítěte ve věku 12-17 let. [6]

Ve vztahu k internetovým uživatelům ve věku 12-17 let, cílem studie bylo prozkoumat:

- zvyky v používání internetu,
- chování ve spojení s online známostmi,
- úroveň povědomí o hrozbách spojených s online známostmi.

Ve vztahu rodičů dětí ve věku 12-17 let bylo dalším cílem studie prozkoumat:

- úroveň povědomí o hrozbách spojených s využitím internetu dětmi.

V rámci této práce jsou uvedeny jen výsledky části výzkumu zabývající se dětmi ve věku 12-17 let a jejich vztahu k seznamovacím službám a chatům přes SMS zprávy.

**Tabulka 5 - zastoupení dívek a chlapců**

	<b>Děti</b>	
	<b>počet</b>	<b>%</b>
<b>dívky</b>	511	33%
<b>chlapci</b>	1034	67%
<b>celkem</b>	1545	100%

Zdroj: Gemius 2006

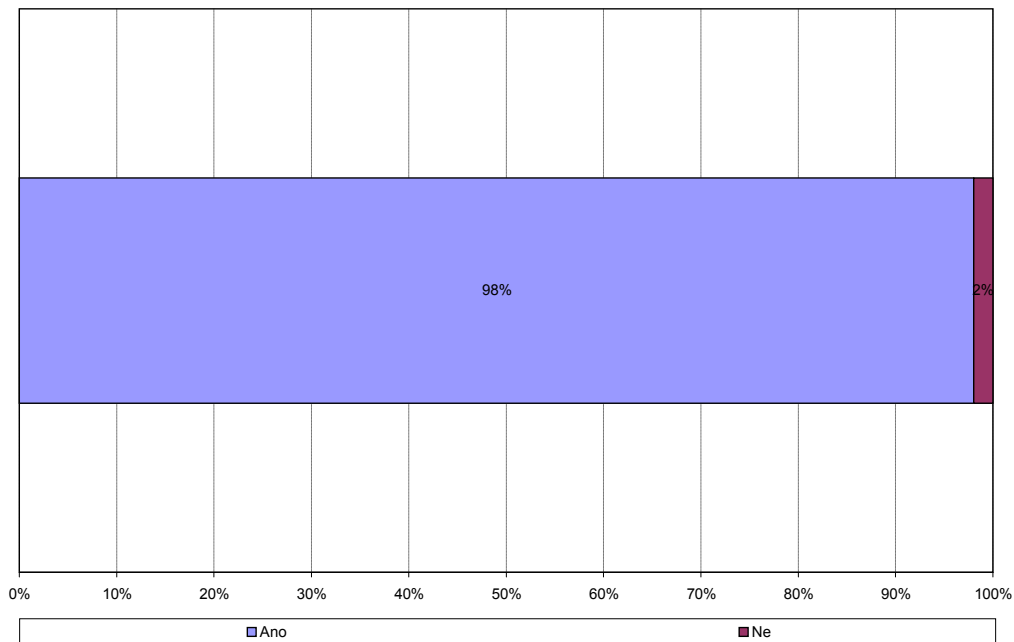
**Tabulka 6 - věkové zastoupení dětí**

	<b>Děti</b>	
	<b>počet</b>	<b>%</b>
<b>12 let</b>	100	6%
<b>13 let</b>	132	9%
<b>14 let</b>	156	10%
<b>15 let</b>	408	26%
<b>16 let</b>	349	23%
<b>17 let</b>	400	26%
<b>celkem</b>	1545	100%

Zdroj: Gemius 2006

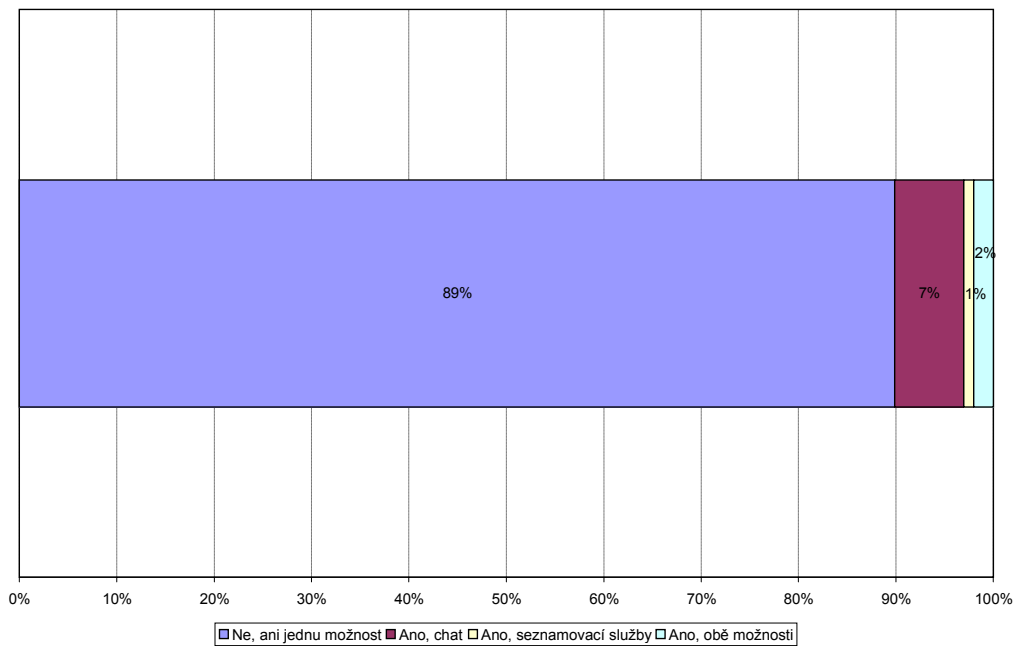
Děti jsou z 98 % uživateli mobilních telefonů. Jak z následujících grafů vyplývá, velká většina dětí nepoužívá chaty či seznamovací služby nabízené mobilními operátory přes SMS. Těch, kdo používají chaty či seznamovací služby, je menšina dosahující 7 % a 1 % v daném pořadí, a pouze 2 % dětí používají obojí. Četnost používání chatů může být popsána jako nízká (jednou za měsíc či méně) u 55 % dotázaných dětí, střední (několikrát měsíčně až jednou týdně) u 20 % respondentů a vysoká (několikrát týdně) u 34 % dětí. Stejně měřítko lze použít k popsání četnosti využívání seznamovacích služeb; v tomto případě uživatelé s nízkou četností tvoří 53 %, uživatelé se střední četností 23 % a uživatelé s vysokou četností 25 %. [6]

**Graf 1 – počet dětí s mobilním telefonem z testovaného vzorku**



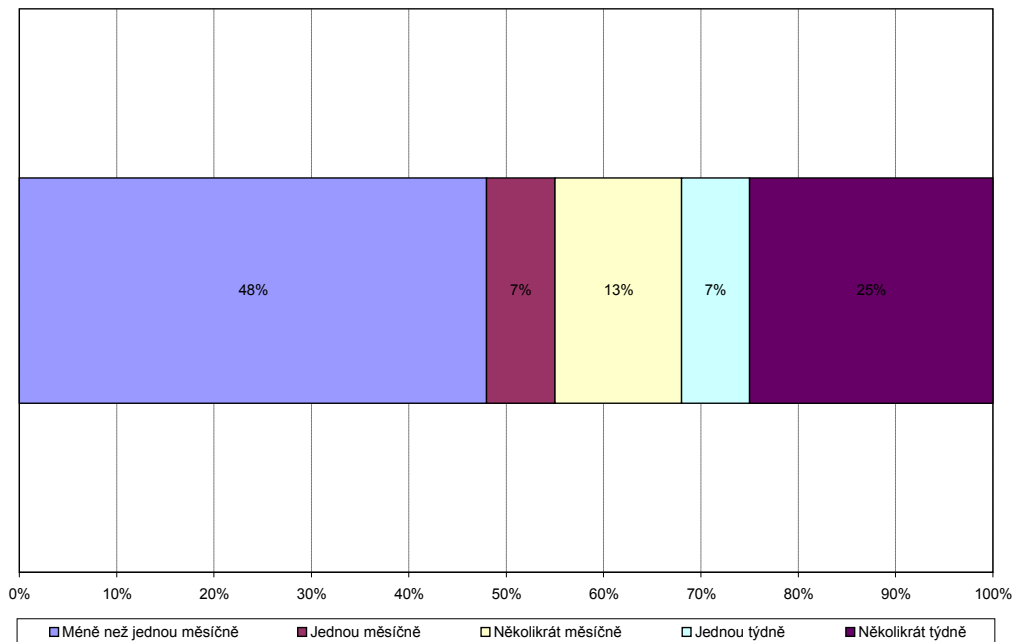
Zdroj: Gemius 2006

**Graf 2 – využití chatu nebo seznamovacích služeb pomocí SMS u dětí vlastních mobilní telefon**



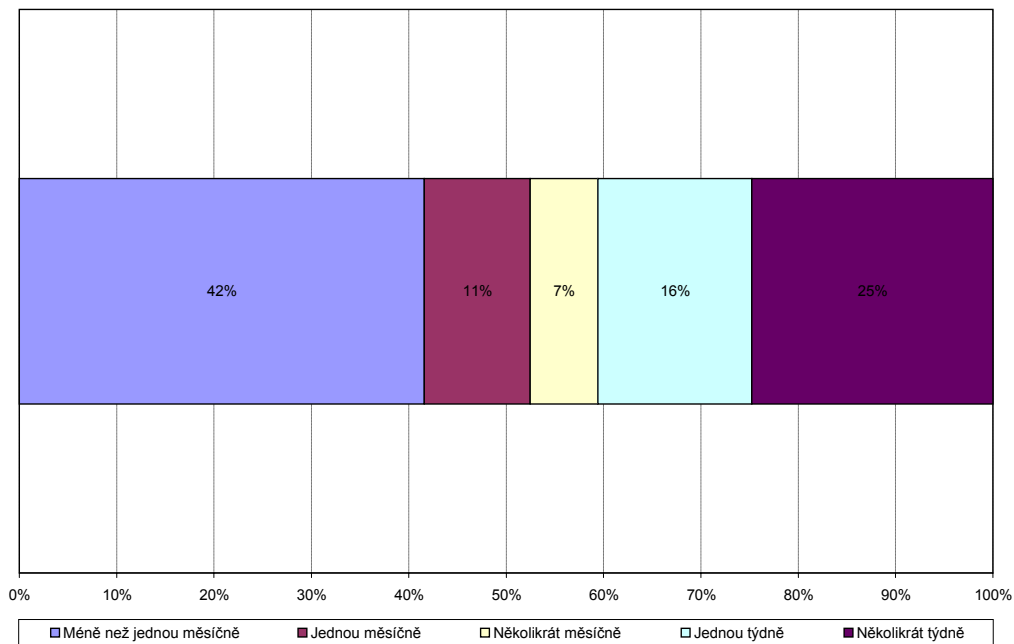
Zdroj: Gemius 2006

**Graf 3 – využití chatu pomocí SMS u dětí vlastníčích mobilní telefon**



Zdroj: Gemius 2006

**Graf 4 – využití seznamovacích služeb pomocí SMS u dětí vlastníčích mobilní telefon**



Zdroj: Gemius 2006 [6]



Na základě výše uvedené charakteristiky budou v další kapitolách popsány následující problémy související s používáním mobilních telefonů dětmi:

1. Grooming a šikana pomocí mobilního telefonu
2. Nevědomost rodičů
3. Ilegální, násilnický a erotický obsah
4. Mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping)
5. Sociální sítě [1]

## **3.2 Popis jednotlivých problémů**

### **3.2.1 Grooming a šikana s využitím mobilního telefonu**

Novou moderní formu šikany dnes představuje obtěžování pomocí SMS zpráv, kdy je oběti zaslán jednoduchý text nebo multimediální zpráva (MMS), která může obsahovat obrázky, video a zvukové soubory. V průzkumu finské pobočky organizace Save the children zabývajícím se používáním mobilních telefonů dětmi bylo zjištěno, že více jak 25% dotázaných dětí obdrželo textové zprávy nebo fotografie určených k jejich zastrášení. [1]

Grooming je termín, který označuje chování uživatelů internetu (email, sociální sítě, ICQ) a mobilních telefonů, které má v dítěti vyvolat falešnou důvěru a připravit ho na schůzku, jejímž cílem je nezletilou/zletilou oběť pohlavně zneužít. Útočníci jsou tedy často pedofilové. Proces manipulace dítěte pedofilním groomerem obvykle prochází několika základními etapami:

#### **1. Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť**

První etapou groomingu je obvykle snaha útočníka vzbudit důvěru u vybrané oběti (dítěte). To probíhá například tak, že se groomer staví v komunikaci do pozice osoby, která oběti rozumí, která chápe její problémy, která má pokud možno stejné problémy a pomůže je dítěti vyřešit. Groomer se snaží získat ve vztahu k oběti pozici dobrého kamaráda.

Groomerů často s dětmi řeší citlivá témata, jako např. manželské problémy, sexuální život dospělých apod. Útočníci také často mladistvým uživatelům

internetu ukazují pornografické materiály (tato činnost je v mnoha právních systémech ilegální), které zasílají prostřednictvím chatu, e-mailem či přímo běžnou poštou. Často v této etapě oběť získá e-mail dítěte, telefonní číslo na mobil či jeho adresu či adresu školy, kterou navštěvuje.

2. **Podplácení dárky či různými službami, budování kamarádského vztahu**

Získaný vztah groomer posiluje různými dárky (peníze, mobilní telefon, drahé hračky a oblečení) či službami (návštěva kina). Tyto dárky dává dítěti bez konkrétní příčiny, jednoduše dítě podplácí.

3. **Vyvolání emoční závislosti oběti na osobě útočníka**

V této etapě vzniká emoční závislost oběti na osobě útočníka. Groomer zná nejtajnější tajemství dítěte, dítě netuší, jak mocnou zbraň útočnickovi poskytl. Děti pak často lžou rodičům o tom, jak a s kým tráví svůj volný čas, nesvěřují se rodičům se svými problémy, důvěřují groomerovi, který se pro ně stává důvěrníkem a exkluzivním přítelem.

4. **Osobní setkání**

Pokud dosud nedošlo k osobnímu kontaktu groomera a oběti, ve fázi emoční (či jiné) závislosti pravděpodobně k nějakému druhu kontaktu dojde. Ten může být realizován procházkou v parku, návštěvou ZOO či kina, diskotéky či klubu, případně přímo návštěvou bytu groomera.

5. **Sexuální obtěžování, zneužití dítěte**

Poslední etapou je sexuální obtěžování a zneužití dítěte groomerem. [2]

Obrázek 1- základní etapy groomingu



Zdroj: <http://e-bezpeci.cz>

### **3.2.2 Nevědomost rodičů**

Rodiče si často neuvědomují potenciál nových multifunkčních mobilních telefonů, zatímco děti jsou schopné využívat jejich veškeré funkce. Mobilní telefony jsou často používány dětmi bez dohledu rodičů. Rodiče pořizují mobilní telefony svým dětem většinou z důvodu bezpečnosti, aby s nimi mohli být kdykoliv v kontaktu. Proto je velmi důležité informovat rodiče o možných rizicích spojených s používáním mobilních telefonů dětmi, což pomůže rodičům překonat generační rozdíl ve vývoji mobilních technologií a zároveň jim to umožní efektivně chránit své děti. V tomto směru jsou nejaktivnější národní uzly z Islandu a Řecka, které navrhly a vytvořily několik praktických řešení a materiálů týkajících se vzdělávání rodičů v oblasti mobilních telefonů.

### **3.2.3 Ilegální, násilnický a erotický obsah**

Ilegální, násilnický a erotický obsah je mnohdy zájmem dospělých. Například erotický obsah je jeden z nejvíce rozšířených na Internetu a nyní se začíná distribuovat také do mobilních telefonů. Naneštěstí je dostupný i dětem. Okolo 50% dětí narazilo na pornografii ať už vědomě nebo náhodou. Tento problém se bude pravděpodobně ještě zhoršovat.

### **3.2.4 Mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping)**

Mobilní telefony s fotoaparátem se stávají stále více běžnou záležitostí a s nimi se bohužel objevují nové negativní trendy jako je například Happy Slapping. Happy Slapping je módní výstřelek, kdy je nic netušící oběť napadena, zatímco spolupachatel nahrává útok většinou na mobilní telefon. Nemusí se jednat pouze o násilné napadení, ale dokonce i znásilnění nebo sexuální napadení. To vše bývá klasifikováno jako Happy Slapping prostřednictvím médií.

Nové nástroje propojují fotomobily s internetovými službami jako moblogs (mobilní blogy) a YouTube, kde mohou uživatelé umístit své fotografie, videa a krátký text s využitím mobilních telefonů. To znamená, že pomocí těchto nástrojů je snadné nahrát videa obsahující Happy Slapping na internet, kde je může zhlédnout mnoho lidí. Toto

může vyvolat úzkost u obětí Happy Slappingu, které se můžou bát vrátit do školy s vědomím, že spolužáci viděli jejich video.

### **3.2.5 Sociální sítě**

Sociální sítě jsou virtuální platformy, které hostí komunity uživatelů se stejnými zájmy nebo koníčky. Členové si musí vytvořit své uživatelské profily a potom mohou prostřednictvím sdílených nástrojů zveřejňovat texty, obrázky a další soubory, psát vzkazy na nástěnku a účastnit se diskusí. Mnoho stránek sociálních sítí neumožňuje vstup osobám mladším 13 let a zahrnuje nastavení zabezpečení profilu.

Ačkoli jsou sociální sítě na internetu prostřednictvím stránek jako MySpace a Facebook mezi teenagery velmi oblíbené, sociální sítě založené na mobilních platformách jsou stále relativně novou záležitostí. V současnosti vzniká několik specifických mobilních sítí jako například Dodgeball a Enpresence, které pravděpodobně představují větší riziko pro děti než sociální sítě na internetu. Umožňují totiž informovat uživatele, když se nachází ve fyzické blízkosti svých kontaktů. Mezitím sociální sítě na internetu přidávají do své nabídky mobilní služby. Například Facebook nabízí zasílání zpráv ostatním uživatelům prostřednictvím SMS, prohlížení a nahrávání fotografií přes mobilní telefon. [1]

## **4 Možnosti samoregulace**

Dne 6. února 2007 přední mobilní operátoři podepsali dohodu o ochraně mladistvých, kteří používají mobilní telefony. Tato dohoda, zprostředkovaná Evropskou komisí, vychází ze závěrů veřejné diskuse organizované Komisí o bezpečnosti dětí v souvislosti s mobilními telefony, které byly dnes zveřejněny. V dohodě se mobilní operátoři zavazují, že do února roku 2008 vytvoří samoregulační kodexy.

Z podnětu komisařky EU pro telekomunikace a sdělovací prostředky Viviane Redingové budou přední mobilní operátoři chránit děti tím, že se připojí k Evropskému rámci pro bezpečnější používání mobilů mladistvými a dětmi. V tomto novém rámci se operátoři dohodli na podpoře:

- kontroly přístupu k obsahu určenému dospělým
- osvětových kampaní pro rodiče a děti
- klasifikace komerčního obsahu podle vnitrostátních norem mravnosti a vhodnosti
- boje proti nezákonnému obsahu v mobilních telefonech.

Svým podpisem se k Evropskému rámci pro bezpečnější používání mobilů mladistvými a dětmi připojily společnosti Bouygues Telecom, Cosmote, Debitel AG, Deutsche Telekom Group, Go Mobile, Hutchison 3G Europe, Jamba! GmbH, Mobile Entertainment Forum, Orange Group, Royal KPN N.V., SFR, Telecom Italia S.p.A, Telefonica Moviles, S.A., Telenor, TeliaSonera a Vodafone Limited.

Aby mohl být Evropský rámec zaveden do praxe, měli mobilní operátoři a poskytovatelé obsahu, kteří dohodu podepsali, za úkol vypracovat do února 2008 vnitrostátní samoregulační kodexy.

Dohoda odvětví z 6. února 2007 je výsledkem rozhovorů probíhajících ve skupině na nejvyšší úrovni, kterou komisařka EU pro telekomunikace a sdělovací prostředky Viviane Redingová ustanovila v září roku 2006. Tato skupina, v níž jsou zastoupeni mobilní operátoři, poskytovatelé obsahu, organizace na ochranu dětí a spotřebitelů a regulační orgány, je dobrým příkladem sebekontroly odvětví, koncepce, kterou Komise podporuje, je-li prováděna účinně.

Dohoda je odpovědí na mnohé obavy vyjádřené v reakci na veřejnou diskusi o bezpečnějším používání mobilních telefonů, kterou Komise pořádala v době od 25. července do 16. října 2006. V této diskusi byla kromě výhod mobilních telefonů stanovena zvláštní rizika ohrožující mládež, například: šikana, navazování známostí za účelem sexuálního zneužití, přístup k nezákonným / škodlivým pornografickým a násilnickým obsahům ohrožujícím soukromí dětí, zejména v důsledku nevhodného používání telefonů se zabudovanými fotoaparáty a zaměřovacích služeb. Z diskuse rovněž jasně vyplynulo, že odpovědnost za bezpečné užívání mobilních telefonů by měli stejným dílem nést rodiče a pečovatelé, mobilní operátoři a poskytovatelé služeb, jakož i veřejné orgány.

Samoregulace je v současné době považována za potenciálně vhodný způsob zajištění ochrany dětí používajících mobilní telefony. Je však třeba ji nadále prosazovat v praxi ve všech členských státech EU. Veřejné orgány na úrovni jednotlivých členských států i EU musí pečlivě sledovat vývoj a pravidelně vyhodnocovat účinnost samoregulace, aby mohly posoudit nutnost případného veřejného zásahu. [7]

#### **4.1 Evropský rámec pro bezpečnější používání mobilních telefonů dětmi**

Evropští mobilní operátoři a poskytovatelé obsahu vyvinuli národní a korporační iniciativy k zajištění bezpečného používání mobilních telefonů dětmi a mladistvými. Tito operátoři a poskytovatelé obsahu již pokrývají většinu států EU.

Smluvní evropští mobilní operátoři s podporou smluvních poskytovatelů obsahu navrhli společný rámec pro EU k zobrazení vývojových trendů a k v povzbuzení všech významných investorů, aby podporovali bezpečné používání mobilních telefonů. Tento rámec bude podléhat národní implementaci u smluvních operátorů.

Mobilní operátoři uznávají, že:

- mobilní služby nabízejí další způsob přístupu ke konzumnímu obsahu (obrázky, videa, hudba, chat atd.), který byl již nabízen jinými způsoby – typicky stejnými poskytovateli
- význam rodičovské odpovědnosti: podle dohody by měli mobilní operátoři usilovat o zvýšení informovanosti rodičů a poskytnout jim nástroje k ulehčení dozoru nad dětmi
- veškeré iniciativy klasifikování obsahu by měly být založeny na národních sociálních standardech týkajících se mravnosti, náležitosti a legislativy
- rámcově založený přístup k činnosti samoregulace bude efektivní v přizpůsobení rychle se rozvíjícímu odvětví mobilních technologií a služeb

## **Evropští mobilní operátoři – zodpovědný přístup**

Mělo by být poznamenáno, že:

- Mobilní operátoři kontrolují pouze komerční obsah, který sami vytvořili nebo je vytvořením pověřili třetí strany.
- Vynaloží úsilí k nepřímé a retrospektivní kontrole komerčního obsahu v jistých dalších situacích za předpokladu dodání komerčního obsahu třetími stranami.
- Mobilní operátoři nejsou povinni kontrolovat obsah volně dostupný na internetu, pokud není žádný vztah mezi mobilním operátorem a poskytovatelem obsahu.
- Nicméně, jako zodpovědné společnosti, mobilní operátoři uznávají potřebu spolupracovat se zákazníky, rodiči a ostatními zúčastněnými včetně organizací chránících děti, za účelem podporovat bezpečnost dětí a mladistvých využívajících mobilní služby.
- Mobilní operátoři nabízejí svůj obsah za poplatek různými způsoby. Tento rámec je určený k zajištění bezpečnějšího používání mobilních telefonů dětmi a mladistvými při využití jakéhokoliv způsobu placení.

## **Doporučení pro bezpečnější používání mobilních telefonů**

### **Mechanismus řízení přístupu**

1. Mobilní operátoři by neměli pod svou značkou nabízet obsah, který by byl určen pouze pro dospělé, bez možnosti nastavení rodičovské kontroly.
2. Vhodné prostředky kontroly přístupu k obsahu by měly být aplikovány i u obsahu určeného pouze pro dospělé, který je dodáván smluvními poskytovateli obsahu třetích stran.
3. Mobilní operátoři by měli nabízet rodičům možnost přizpůsobit přístup k obsahu dostupného dětem. To zahrnuje specifické služby, telefony, filtrování a kontrolu plateb.

### **Zvýšení informovanosti a vzdělávání**

4. Mobilní operátoři by měli poskytnout rady a efektivní přístup k informacím týkajících se používání mobilních telefonů a opatřením, která by zajistila rodičů ochranu jejich dětí.
5. Mobilní operátoři by měli poradit zákazníkům – rodičům, aby si promluvili s dětmi o možných rizicích vyplývajících z používání mobilních telefonů.

6. Mobilní operátoři by měli zajistit přístup zákazníků k těmto mechanismům pro možnost nahlášení nevhodného obsahu.
7. Mobilní operátoři by měli podporovat kampaně pro zvýšení informovanosti svých zákazníků prostřednictvím organizací, jakou je například Insafe.
8. Aby tato opatření mohla efektivně působit, zákonodárci by měli hrát roli ve zvýšení uvědomení dětí přes aktualizované vzdělávací materiály a přístupy. To by mělo zahrnovat i pro rodiče i děti pochopitelné informace o bezpečném používání mobilu a internetu.

#### **Klasifikace komerčního obsahu**

9. Mobilní operátoři a poskytovatelé obsahu podporují klasifikační rámec pro komerční obsah založený na národních sociálních standardech a shodný s přístupy v ekvivalentních médiích. Klasifikace obsahu, ať je přístupný přes telekomunikace nebo ne, má být shodný s národními sociálními standardy týkající se mravů, vhodnosti a legislativy. Klasifikační rámec by měl obsahovat nejméně dvě kategorie: obsah vhodný pouze pro dospělé a ostatní obsah.
10. Mobilní operátoři by měli zajistit, že jejich vlastní komerční obsah bude podléhat národním klasifikačním standardům trhu, na kterém působí.
11. Mobilní operátoři by měli zajistit, aby obsah od smluvních poskytovatelů třetích stran podléhal taktéž národním klasifikačním standardům.
12. Aby tato opatření působila efektivně, zákonodárci, obchodní sdružení a jiné zájmové skupiny, by měli podporovat iniciativu mobilních operátorů k zajištění, aby poskytovatelé komerčního obsahu neklasifikovali svůj obsah proti národním sociálním standardům.

#### **Ilegální obsah v mobilních zařízeních a na internetu**

13. Mobilní operátoři budou pokračovat ve spolupráci s výkonnými orgány v dodržování jejich legislativních závazků týkajících se ilegálního obsahu.
14. Mobilní operátoři budou podporovat vnitrostátní orgány v jednání s ilegální dětskou pornografií přes organizaci INHOPE (evropské sdružení internetových horkých linek) nebo jí podobné a tím usnadní oznámení takového obsahu nacházejícího se v mobilních zařízeních nebo na internetu.



15. Mobilní operátoři si přisvojí (anebo podpoří tvorbu) vhodné zákonem schválené národní procedury pro takový ilegální obsah, obsahující závazek spojit se s výkonnými orgány.
16. Aby tato opatření působila efektivně, musí být právní jasnost o povaze obsahu, který je ilegální a výkonné orgány (nebo právní organizace) by měli být schopni potvrdit, kde samostatné položky obsahu jsou ilegální. To bude vyžadovat rozvržení přiměřené priority a zdroje výkonných orgánů. Podpora národních vlád je v tomto ohledu zásadní.

#### **Implementace, konzultace s investory a zhodnocení**

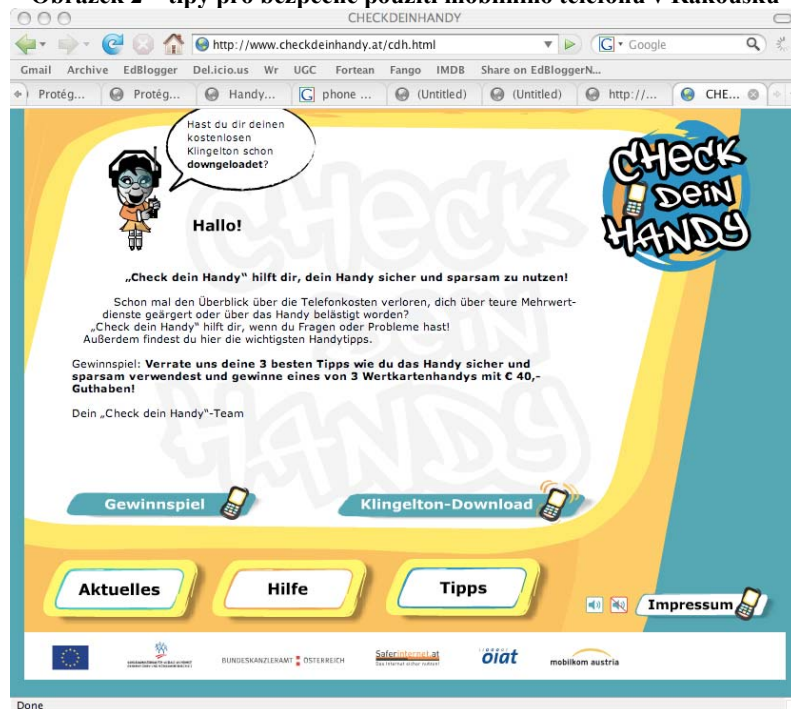
17. Smluvní mobilní operátoři a poskytovatelé obsahu budou pracovat na implementaci společného evropského rámce prostřednictvím samoregulace na národní úrovni v členských státech EU. Termín dokončení je stanoven na únor 2008.
18. Mobilní operátoři budou pravidelně vyhodnocovat standardy dětské bezpečnosti na základě vývoje společnosti, technologií a mobilních služeb ve spolupráci s evropskými a národními investory jakými jsou například Evropská komise, organizace INHOPE a INSAFE. [3]

## **4.2 Možnosti řešení jednotlivých problémů**

### **4.2.1 Prevence proti groomingu a šikaně s využitím mobilního telefonu**

Mnoho národních uzlů vytvořilo webové stránky o mobilních telefonech zaměřené na děti a mladistvé. Například rakouský uzel spustil webovou stránku, která obsahuje tipy, návody a informace o problémech mobilní bezpečnosti. Britský uzel University of Central Lancashire, nyní nahrazený organizací Child Exploitation and Online Protection Centre, také vytvořil webovou stránku zabývající se mobilní bezpečností a šikanou s využitím mobilního telefonu. Jiná britská organizace, Childnet International (úže spolupracující s organizací Insafe) vytvořila stránku pro teenagery o používání mobilních telefonů. [1]

Obrázek 2 – tipy pro bezpečné použití mobilního telefonu v Rakousku



Zdroj: <http://www.checkdeinhandy.at>

Kromě webových stránek byly vytvořeny také materiály zaměřené na děti a mladistvé. Italská organizace Save the Children Italy and Adiconsum vydala brožuru pro děti pojednávající o bezpečném používání mobilních telefonů. Německý uzel Klicksafe.de nabízí na svých stránkách informace o různých brožurách a návodech pro děti, zatímco další německý uzel Handysektor.de poskytuje na svých stránkách letáky a jiné materiály ke stažení. [1]

Obrázek 3 – tipy pro bezpečné použití mobilního telefonu v Německu



Zdroj: <http://www.handysektor.de>

V Dánsku se zaměřili na vzdělávání dětí ve školách a pro tento účel vytvořili výukové materiály pro děti o mobilní šikaně ve spolupráci s několika experty zabývajících se šikanou. Dánští studenti ve spolupráci s dánským uzlem natočili 5 krátkých filmů a sepsali 10 rad o webové etice a kyberšikaně. Mezitím rakouský uzel sestavil z materiálů o bezpečnosti používání mobilních telefonů dětmi příručku pro učitele, která se využívá v rakouských školách.

Mnoho členů organizace Insafe network zorganizovalo akce upozorňující děti o možných nebezpečích. Řecký uzel uspořádal více než 20 seminářů v soukromých i státních školách, kde měli možnost promluvit i učitelé. Britský uzel zorganizoval konferenci na téma používání mobilních telefonů dětmi a mladistvými za účasti výrobců, médií a pedagogů. Organizace European Schoolnet ve spolupráci s operátorem Vodafone uspořádala pro členy organizace Insafe network školení o možných rizicích 3G mobilních telefonů. [1]

#### 4.2.2 Osvěta a vzdělávání rodičů

Španělský uzel Protegeles doporučuje a informuje rodiče o možnosti zakoupení nového mobilního telefonu Mo1, který je navržen speciálně pro děti. Mobilní telefon Mo1 umí v podstatě jen odesílat a přijímat hovory a zprávy SMS z čísel v seznamu telefonu, který je kontrolován rodiči. V Polsku, ačkoliv zde není podobný telefon nabízen, vyplňují rodiče před koupí mobilního telefonu svým dětem dotazník obsahující 10 otázek.

Obrázek 4 – Mobilní telefon Mo1



Zdroj: <http://www.imaginarium.es>

Německý uzel vytvořil webové stránky pro rodiče zabývající se tématem zvyšujícího se nebezpečí používání mobilních telefonů dětmi, které obsahují základní informace, tipy a návody ke stažení. Rakouský uzel spustil internetovou stránku, na které je ke stažení příručka vysvětlující rodičům jak zajistit bezpečné a levné používání mobilních telefonů jejich dětmi. V šíření této příručky pomáhají kromě rodičů také rodinné asociace. Krátkou vysvětlující brožuru pro rodiče vydala i Finská organizace TUNNE. Taktéž Slovinský uzel vydal příručku pro rodiče pojednávající o mobilních technologiích. [1]

**Obrázek 5 – Obal slovinské příručky**



Zdroj: <http://www.safe.si>

### **4.2.3 Kontrola ilegálního, násilnického a erotického obsahu**

V tomto aspektu zaujímá vedoucí postavení holandský uzel, který se zaměřil na vývoj pravidel pro fotogalerie přístupné z mobilních telefonů a rozšířil existující systém hodnocení Kijkwijzer zaměřený na media pro mobilní platformy. Uživatel přistupující k obsahu, který je označen systémem Kijkwijzer, obdrží varování týkající se příslušného obsahu. Uzly organizace Insafe taktéž zahájily spolupráci s mobilními operátory, kteří filtrují a blokuji obsah nevhodný pro děti. [1]

Obrázek 6 – Systém hodnocení Kijkwijzer



Zdroj: <http://www.kijkwijzer.nl>

#### 4.2.4 Mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping)

V boji s těmito novými trendy jako je například Happy Slapping, uspořádal rakouský uzal soutěž pro děti a mladistvé, ve které mohli natáčet videa mobilními telefony, za účelem povzbuzení tvorby s pozitivním obsahem mladými lidmi. [1] Podobnou soutěž, nazvanou Mobilstory, uspořádala ke Dni pro bezpečnější internet (Safer Internet Day 2008) také česká pobočka organizace Saferinternet pod záštitou Ministra vnitra Dr. Ivana Langera.

#### 4.2.5 Sociální sítě

Mezinárodní pracovní skupina zahrnující členy mnoha národních uzlů z organizace Insafe se speciálně zaměřila na problémy sociálních sítí a vytvořila report ke zvýšení pochopení sociálních sítí a rizik s nimi souvisejících. Listopadová edice časopisu Insafe se soustředila na sociální sítě; přeskupila články z různých národních uzlů o zvycích a zkušenostech mladých lidí při používání nástrojů sociálních sítí – i když byla hlavně zaměřena na internetové sociální sítě, hodně problémů bylo podobných navzdory různé platformě. [1]

#### **4.2.6 Doporučení pro regulační orgány**

- Děti by měli být ve školách vzdělávány o bezpečném používání informačních a komunikačních technologií
- Nelze očekávat, že rodiče a učitelé budou experty na informační a komunikační technologie, ale měly by jim být poskytnuty patřičné informace
- Školní učební plány pro bezpečnější používání informačních a komunikačních technologií musejí být aktualizovány v souvislosti s vývojem nových technologií a rizicích s nimi spojenými
- Media a školy by měly podporovat vzdělávání rodičů v oblasti bezpečného používání informačních a komunikačních technologií
- Výrobci hardwaru a softwaru by měly do svých produktů implementovat systémy na ochranu dětí a zajistit, aby děti nebyli vystaveny nevhodnému obsahu. Zároveň by měli u lidí zvýšit uvědomění o možných rizicích a snažit se tato rizika minimalizovat

#### **4.2.7 Budoucí kroky organizace Insafe**

- Je potřeba provádět stálý výzkum o zvycích dětí a mladistvých s ohledem na nově se objevující i stávající technologie, protože veškeré výstražné materiály by měly být odrazem skutečnosti. Tyto materiály by měly být pravidelně revidovány a zúčastnění (rodiče, učitelé, děti, technologové) mají být zapojeni do jejich tvorby a definice.
- Organizace Insafe aktuálně vyniká nabídkou vhodných výstražných vzkazů pro děti a mladistvé pro různé platformy. Nicméně je jasné, že musejí být revidovány a aktualizovány pro nově se objevující technologie jako jsou např. 3G telefony. Organizace Insafe musí vyvinout veškeré úsilí ve spolupráci se soukromým sektorem ve snaze být proaktivní ve vývoji výstražných materiálů a mít tak k dispozici vhodné materiály při výskytu nových technologií.

- Je stále potřeba, aby rodiče a učitelé byli informováni, angažováni a zmocněni v otázkách ochrany dětí před riziky nových technologií a překlenout tak generační „digitální“ rozdíl. Děti obvykle rychle porozumí novým technologiím, kdežto rodiče a učitelé nikoliv. [1]

## **4.3 Činnosti českých operátorů**

### **4.3.1 Dohoda o implementaci národní samoregulace**

Asociace provozovatelů mobilních sítí deklaruje své plné připojení se k Evropskému rámci pro bezpečnější používání mobilních telefonů mladistvými a dětmi a zajištění jeho implementace prostřednictvím samoregulace v České republice. Provozovatelé mobilních sítí vědomi si zodpovědnosti v oblasti realizace Rámce akcentující účinnou spolupráci mezi provozovateli a dalšími subjekty v oblasti služeb mobilní telefonie deklarují:

- vůli rozvíjet efektivní fungování kontrolních mechanismů v oblasti, kde provozovatelé mohou objektivně ovlivnit komerční obsah sdělení pro mládež a mladistvé, včetně nabídky pro zákonné zástupce nezletilých umožňující omezení přístupu k definovanému nevhodnému obsahu, konkrétně umožněním nastavení dětských profilů nebo jiných kontrolních nástrojů;
- zájem a připravenost pokračovat v dlouhodobě veřejností pozitivně hodnocených činnostech provozovatelů mobilních sítí v rámci osvěty a vzdělávání, např. informováním o bezpečném používání mobilního telefonu dětmi, osvětou veřejnosti včetně rodičů o možnostech ochrany dětí nebo zajištěním přístupu k mechanismům ohlašování nevhodného nebo nelegálního obsahu;
- rozvíjení jednotné klasifikace určené ke stanovení charakteru obsahu s ohledem na vhodnost takového obsahu pro děti a mladistvé, především prostřednictvím mechanismů obsažených v již existujících kodexech Asociace, jako např. Obecná pravidla pro poskytování prémiových služeb: Premium SMS a Premium MMS (tzv. Kodex Premium SMS z r. 2003, poslední revize - verze 4.0 účinná od 1.8.2007) a Obecná doporučení pro poskytování Audiotexových služeb (tzv. Kodex Audiotexu z r. 2006, poslední revize – verze 3.0. účinná od 1.8.2007);



- další spolupráci s třetími subjekty, v rámci projektů a s jejich koordinátory v oblasti potírání nelegálního obsahu, konkrétně se státními orgány, Safer Internet, Internet Hotline nebo Internet Helpline;
- vůli provozovatelů mobilních sítí vyvíjet veškeré kroky směřující k plnému naplnění zásad Rámcem stanovených,

to vše v rámci hodnot, na nichž je založena legislativa České republiky, a na mravních standardech naší společnosti, za účelem podpory ochrany práv mladistvých a dětí.

Tuto dohodu podepsali v Praze dne 18. ledna 2008 zakládající členové Asociace provozovatelů mobilních sítí Telefónica O2 Czech Republic, a.s., T-Mobile Czech Republic a.s. a Vodafone Czech Republic a.s.. [8]

#### 4.3.2 Kroky jednotlivých operátorů při zavádění samoregulace

Všichni přední mobilní operátoři působící na českém trhu vytvořili na svých webových stránkách sekce věnované ochraně dětí při používání mobilních telefonů.

Operátor T-Mobile rozdělil webovou stránku [9] věnovanou ochraně dětí do několika sekcí:

1. **Naše mise:** T-Mobile uvádí rizika spojená s používáním mobilních telefonů a svůj cíl zvyšovat povědomí rodičů a dětí o bezpečném používání mobilních telefonů.
2. **Pro děti:** Operátor zde vysvětluje dětem pojmy jako mobilní šikana nebo telefonní a internetový spam. Zároveň dětem vysvětluje jak se šikaně a spamu bránit, uvádí zde desatero bezpečného chování s mobilním telefonem, jak se chovat na chatu a jak chránit telefon před krádeží.
3. **Pro rodiče:** V této části vysvětluje operátor rodičům s jakými riziky se mohou děti setkat při používání internetu a mobilních telefonů a zároveň jim radí co dělat pro zvýšení bezpečnosti dětí. Nabízí rodičům lokační služby pro zjištění polohy jejich dětí. Dále uvádí způsoby jak umožnit dětem kdykoliv volat rodičům a jak mohou rodiče kontrolovat výdaje svých dětí za používání mobilních telefonů.

4. **Slušné chování s mobilem:** T-Mobile zde definuje pravidla mobilní etikety a chování s mobilem na veřejnosti. K tomuto účelu také spustil webové stránky [www.jaxmobilem.cz](http://www.jaxmobilem.cz).
5. **Slovníček pojmů:** Zde se nachází vysvětlení základních pojmů s používáním mobilních telefonů a internetu souvisejících.

Vodafone na svých stránkách [10] kromě základních informací souvisejících s používáním mobilních telefonů uvádí praktické rady a informuje o konkrétních technických řešeních sloužících k ochraně dětí. Nabízí zdarma možnost Dětský profil, při jehož nastavení nejsou dětem dostupné kromě klasické erotiky nebo pornostránek ani kategorie Hazardní hry a loterie, Zbraně nebo Drogy a alkohol. Služba blokuje přístup k nevhodnému obsahu v rámci:

- Portálu Vodafone live!
- Internetových stránek;
- Prémiových SMS a audiotextových služeb.

Dále operátor umožňuje kontrolu výdajů za používání mobilních telefonů pomocí nástrojů FlexiLimit a FlexiStrop. Vodafone je partnerem soutěže pro děti nazvané Mobilstory, podporuje projekt Univerzity Palackého v Olomouci: Prevence nebezpečných komunikačních praktik.

Telefonica O2 uvádí na svých webových stránkách [11] zabývajících se ochranou dětí základní informace, které se týkají problematiky bezpečného používání mobilních telefonů dětmi. Uvádí také statistické informace vyplývající z výzkumu Gemius o chování dětí na internetu a výzkumu Eurobarometr o využívání technologií dětmi. Operátor podporuje projekt Safer Internet, je generálním partnerem Sdružení Linka bezpečí a prostřednictvím Nadace O2 pomáhá minimalizovat šikanu na školách pomocí projektu Minimalizace šikany. Aktivně se zapojuje do veřejných diskusí a odborných debat, jejichž cílem je chránit děti před zneužitím v rámci komunikačních technologií.

## 5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit přehledný dokument o problematice používání mobilních telefonů dětmi a mladistvými a rizicích s tím souvisejících a nastínit možnosti řešení těchto problémů pomocí zavedení samoregulace.

Nejčastější rizika při používání mobilních telefonů dětmi jsou grooming a šikana pomocí mobilního telefonu, ilegální, násilnický a erotický obsah, dále mobilní telefony s fotoaparátem (Happy Slapping), sociální sítě a nevědomost rodičů.

Samoregulace mobilních operátorů jsou kroky vedoucí ke zmírnění nebo odstranění těchto rizik. Samoregulace je založena na dohodě zprostředkované Evropskou komisí a podepsaná mobilními operátory, kteří se zavazují k vytvoření samoregulačních kodexů. V rámci toho se zaměří na kontrolu přístupu k obsahu určenému dospělým, na osvětovou kampaň pro rodiče a děti, na klasifikaci komerčního obsahu podle národních norem mravnosti a vhodnosti a na boj proti nezákonnému obsahu v mobilních telefonech.

Evropští mobilní operátoři a zájmové skupiny vidí cestu pro zvýšení bezpečnosti hlavně v řízeném přístupu k nevhodnému obsahu, ve zvýšení informovanosti a vzdělávání, které se týká učitelů, rodičů i dětí a v klasifikaci komerčního obsahu (děleného přinejmenším na obsah vhodný pouze pro dospělé a ostatní obsah). V boji proti ilegálnímu obsahu je nutná spolupráce s výkonnými orgány a jasná definice, co se za takový obsah považuje. Pro prevenci rizik spojených s používáním mobilu dětmi mnoho států EU vytvořilo webové stránky zaměřené na tipy, návody a informace o problémech mobilní bezpečnosti a šikaně. K informovanosti přispívají také výukové materiály, brožury a letáky určené pro děti, dále natočené filmy o této problematice, semináře a konference za účasti výrobců, médií a pedagogů. Možnou ochranu znamená i výroba speciálního mobilního telefonu pro děti, který umí jen odesílat a přijímat hovory a zprávy SMS z čísel v seznamu telefonu, který je kontrolován rodiči.

V České republice zakládající členové Asociace provozovatelů mobilních sítí (O2, T-Mobile, Vodafone) podepsali dohodu, ve které deklarovali své plné připojení se

k Evropskému rámci pro bezpečnější používání mobilních telefonů mladistvými a dětmi a zajištění jeho implementace prostřednictvím samoregulace. Kroky českých mobilních operátorů v zavádění samoregulace se zaměřují hlavně na zvýšení informovanosti a vzdělávání. Pro tyto účely vytvořili na svých webových stránkách informační materiály zaměřené na ochranu dětí v této oblasti, kde dávají užitečné rady a doporučení rodičům a dětem a definují pravidla mobilní etikety.

Dalším praktickým krokem je nabídka možnosti nastavení služeb mobilu, kde nejsou dětem dostupné např. stránky s erotickým obsahem, hazardními hrami, zbraněmi, drogami, atd. Dále je možná kontrola výdajů za používání mobilů přes speciální nabídky. Mobilní operátoři podporují projekty zaměřené na prevenci nebezpečných komunikačních praktik a minimalizaci šikany.

I přes tyto kroky jednotlivých operátorů je obecné povědomí o této problematice nízké. Zaměstnanci mobilních operátorů jsou do problematiky málo zasvěceni a nejsou schopni poskytnout přesné informace. Nestačí pouze vytvořit webové stránky, ale je třeba aktivně podporovat bezpečnější používání mobilních telefonů dětmi, pořádat semináře na školách, vydávat informační letáky a prospekty a podporovat soutěže typu Mobilstory. Také je třeba více se zaměřit na rodiče a více je informovat o možných rizicích například vhodně umístěnými poutači v prodejnách a na veřejných místech.

Pro úspěšné fungování samoregulace je nutná podpora vlády a spolupráce mobilních operátorů, poskytovatelů obsahu, organizací na ochranu dětí a spotřebitelů, rodičů, učitelů a regulačních orgánů a neustálé monitorování a vyhodnocování zvyků a chování dětí a mladistvých s ohledem na nově se objevující i stávající technologie.

## 6 Seznam literatury

[1] Insafe Plus Analytical Report: Raising Awareness of Safe Use of Mobile Phones by Children and Young People, 2007

<http://andk.medieraadet.dk/upload/mobilereportinsafe.pdf>

[2] Kolektiv autorů: Cyber Grooming, 2008

<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/6/lang,czech/>

[3] European Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children, 2007

<http://www.gsmworld.com/gsm europe/documents/eur.pdf>

[4] Eurobarometer on Safer Internet for Children: qualitative study 2007, National analysis: Czech republic

[http://ec.europa.eu/information\\_society/activities/sip/docs/eurobarometer/qualitative\\_study\\_2007/czech\\_republic.pdf](http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/eurobarometer/qualitative_study_2007/czech_republic.pdf)

[5] Europe's Information Society: Eurobarometer, 2007-2008

[http://ec.europa.eu/information\\_society/activities/sip/eurobarometer/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/eurobarometer/index_en.htm)

[6] Bezpečnost dětí na internetu: Konečná zpráva pro Českou republiku, Gemius 2006

[http://www.saferinternet.cz/data/articles/down\\_274.pdf](http://www.saferinternet.cz/data/articles/down_274.pdf)

[7] Tisková zpráva: Mobilní operátoři se dohodli, jak ochránit děti používající mobilní telefony, 2007

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/139&format=PDF&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>

[8] Tisková zpráva: Dohoda o implementaci národní samoregulace, Asociace provozovatelů mobilních sítí 2008

<http://www.apms.cz/Aktu%C3%A1ln%C3%ADt%C3%A9mata/SaferMobileUseforChildren/Dohodaoimplementacin%C3%A1rodn%C3%ADsamoregulace/tabid/216/language/cs-CZ/Default.aspx>

[9] T-Mobile – sekce Ochrana dětí

<http://t-mobile.cz/Web/Residential/OSpolecnosti/ProLepsiSvet/Ochrana-deti/Default.aspx>

[10] Vodafone – sekce Bezpečnější mobil pro děti

[http://www.vodafone.cz/o\\_vodafonu/spolecenska\\_odpovednost/bezpecnejsi\\_mobil.htm](http://www.vodafone.cz/o_vodafonu/spolecenska_odpovednost/bezpecnejsi_mobil.htm)

[11] Telefonica O2 – sekce Chráníme děti na síti

[http://www.cz.o2.com/osobni/cz/o\\_nas/nas\\_odpovedny\\_pristup/chranime\\_deti/index.html](http://www.cz.o2.com/osobni/cz/o_nas/nas_odpovedny_pristup/chranime_deti/index.html)

[12] Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2007, Český statistický úřad

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/domacnosti\\_a\\_jednotlivci](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/domacnosti_a_jednotlivci)

[13] SMEJKAL, V. Internet a §§§. 2.aktualiz. a rozš. vyd. Praha : Grada, 2001. 284 s. ISBN 80-247-0058-1